Mladi poljoprivrednici – mladi poduzetnici

Bjelobradić, Mario

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:293623

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

Repository / Repozitorij:

Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek - Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek

zir.nsk.hr

Image not found or type unknown

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Mario Bjelobradić

Preddiplomski stručni studij Agrarno poduzetništvo

Mladi poljoprivrednici – mladi poduzetnici

Završni rad

Vinkovci, 2017.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Mario Bjelobradić

Preddiplomski stručni studij Agrarno poduzetništvo

Mladi poljoprivrednici – mladi poduzetnici

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu završnog rada:

1. dr. sc. Jelena Kristić, mentor
2. izv. prof. dr. sc. Jadranka Deže, član
3. David Kranjac, dipl. ing., član

Vinkovci, 2017.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Poljoprivredni fakultet u Osijeku
Preddiplomski stručni studij Agrarno poduzetništvo

Završni rad

Mario Bjelobradić

Mladi poljoprivrednici – mladi poduzetnici

Sažetak:

Temeljni cilj završnog rada je analizirati dobnu i spolnu strukturu poljoprivrednika u Republici Hrvatskoj s posebnim osvrtom na mlade poljoprivrednike te istražiti i utvrditi mišljenja i stavove mladih poljoprivrednika o poduzetničkim izazovima s kojima se susreću prilikom obavljanja poljoprivredne djelatnosti. Podaci su prikupljenjeni na temelju provedene ankete na određenom broju ispitanika, koji su zatim obrađeni i objašnjeni. Osim provedene ankete, potrebni su se podaci prikupljali i putem internet stranica i znanstvenih radova. Činjenica da uvozimo više poljoprivredno-prehrambenih proizvoda nego što izvozimo nije motivirajuća, a vrlo često se mladima i ne dozvoljava da se upuste u poduzetničke vode, jer se smatra kako su neiskusni i nedovoljno zreli. Zainteresiranost mladih za poljoprivredom nije toliko velika jer na samom početku bavljenja poljoprivredom nastaju problemi kao što su nedostatna financijska sredstva, neposjedovanje vlastite zemlje te nedostatna podrška institucija. Ipak, mladi poljoprivrednici imaju mnogo razloga za bavljenjem nekom poduzetničkom aktivnosti kao što su samozapošljavanje, želja za neovisnosti te nužnost stjecanja prihoda zbog preživljavanja.

Ključne riječi: mladi poljoprivrednici, mladi poduzetnici, Program ruralnog razvoja RH

26 stranica, 5 tablica, 24 grafikona, 9 literaturnih navoda

Završni rad je pohranjen u Knjižnici Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku i u digitalnom repozitoriju završnih i diplomskih radova Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku.

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agriculture in Osijek
Professional study Agricultural entrepreneurship

Final work

Young farmers - young entrepreneurs

Summary:

The basic aim of the final work is to analyse the age and gender structure of farmers in the Republic of Croatia with a special focus on young farmers and to explore and identify the opinions and attitudes of young farmers about the entrepreneurial challenges they face in carrying out agricultural activities. The data were collected on the basis of a survey conducted on a number of subjects, which were then processed and explained. In addition to the survey conducted, data was also collected through web pages and scientific papers. The fact that we import more agro-food products than we export is not motivating, and very often young farmers are not allowed to venture into entrepreneurial waters, as they are considered inexperienced and insufficiently mature. The interest of young people in agriculture is not so great because at the very beginning of agriculture, problems arise, such as inadequate financial resources, lack of own country and insufficient support from institutions. Nevertheless, young farmers have many reasons to engage in some entrepreneurial activities such as self-employment, the desire for independence, and the necessity of earning income for survival.

Keywords: young farmers, young entrepreneurs, Rural Development Programme of the Republic of Croatia

26 pages, 5 tables, 24 figures, 9 references

Final work is archived in Library of Faculty of Agriculture in Osijek and in digital repository of Faculty of Agriculture in Osijek.

SADRŽAJ

1. UVOD.....1

1.1. Mladi poljoprivrednici u Republici Hrvatskoj.....2

1.2. HUMP – Hrvatska udruga mladih poljoprivrednika.....3

1.3. Mjere Europskih fondova.....4

1.4. Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. godine...5

1.5. Cilj istraživanja.....11

2. MATERIJAL I METODE.....12

3. REZULTATI I RASPRAVA.....13

4. ZAKLJUČAK.....25

5. POPIS LITERATURE.....26

1. UVOD

Poljoprivreda kao gospodarska djelatnost konstantno bilježi pad u svim važnijim tržišnim i financijskim pokazateljima, dok grane ratarstvo, voćarstvo i vinogradarstvo te stočarstvo nisu konkurentne na tržištu. Slabija konkurentnost je posebno vidljiva u odnosu uvoza i izvoza odnosno vanjskotrgovinskoj razmjeni poljoprivredno-prehrambenih proizvoda Republike Hrvatske.

U prva četiri mjeseca 2017. uvezli smo poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u vrijednosti 842 milijuna eura, a izvezli robe vrijednosti 543 milijuna eura. Pokrivenost uvoza izvozom je 65% što je neznatno bolje nego u istom razdoblju prethodne godine kada je bila 64%. Uspoređujući prva četiri mjeseca 2017. i 2016. izvoz je povećan za 9%, dok je uvoz povećan za 7%. Negativna bilanca iznosi 299 milijuna eura i povećana je za 13 milijuna eura. Udio poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u ukupnom izvozu roba čini 13%, dok u ukupnom uvozu roba čini 12%. Naša glavna izvozna tržišta su i dalje Slovenija, Italija, Bosna i Hercegovina, Njemačka i Srbija, dok su glavna uvozna tržišta Njemačka, Mađarska, Italija, Slovenija i Nizozemska (www.hgk.hr, 2017.).

Najviše uvozimo proizvoda u kategoriji mesa, mlijeka i mliječnih proizvoda, proizvoda na bazi žitarica i škroba, hrane za životinje te voća. Najviše izvozimo ribe, različite prehrambene proizvode, žitarice, proizvode na bazi žitarica i škroba, pića i alkoholna pića. Glavni izvozni proizvodi u prva četiri mjeseca 2017. su svježe ribe (tuna), šećer, čokolada, kukuruz, soja u zrnu i sladni ekstrakti. Najznačajniji uvozni proizvodi su svinjsko svježe meso, čokolada, kruh, peciva i kolači te stočna hrana (www.hgk.hr, 2017.).

Ova problematika je usko povezana sa slabijom agrarnom politikom države, niskim otkupnim cijenama poljoprivrednih proizvoda, loše ugovorenim uvjetima za prijavu na mjere EU fondova za ruralni razvoj, što znatno otežava dobivanje bespovratnih sredstava koja bi uvelike poboljšala današnju sliku poljoprivrede.

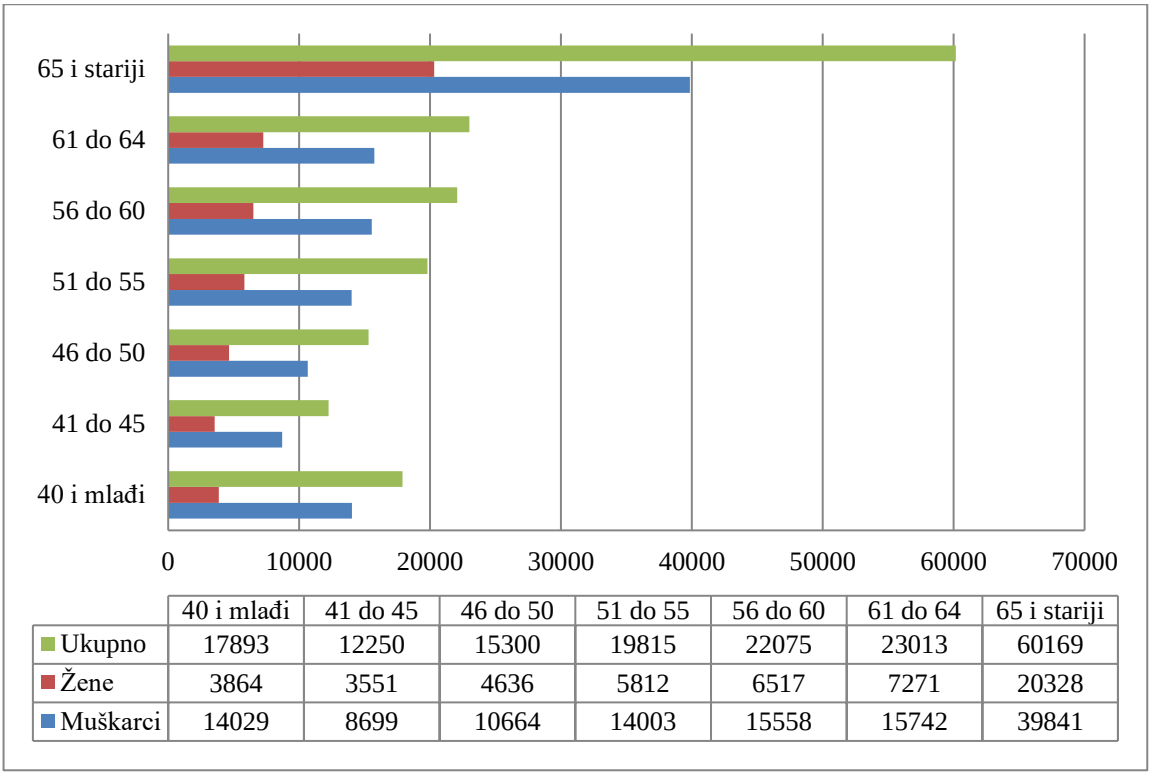
Velik broj mladih poljoprivrednika se pokušava prijaviti na neke od mjera, ali pojedini određeni uvjeti otežavaju cjelokupni proces, zbog čega mladi poljoprivrednici ne mogu dobiti bespovratna sredstva koja su im itekako potrebna.

1.1. Mladi poljoprivrednici u Republici Hrvatskoj

Prema definiciji, mladi poljoprivrednik je fizička osoba koja nije starija od 40 godina a mlađa od 18 godina u godini u kojoj prvi puta podnosi svoj zahtjev za plaćanjem, i koja po prvi put osniva poljoprivredno gospodarstvo kao nositelj (upravitelj), ili je već osnovala poljoprivredno gospodarstvo unatrag pet godina prije podnošenja prvog zahtjeva za osnovnim plaćanjem (propisi.hr, 2017.).

U dobnoj i spolnoj strukturi poljoprivrednika najzastupljeniji su muški poljoprivrednici u dobi od 65 i stariji (Grafikon 1 i 2). Zainteresiranost za poljoprivredom u mlađim generacijama nije toliko zastupljena, dok je starijoj populaciji poljoprivreda vrlo često jedini izlaz u osiguravanju egzistencijalnih potreba.

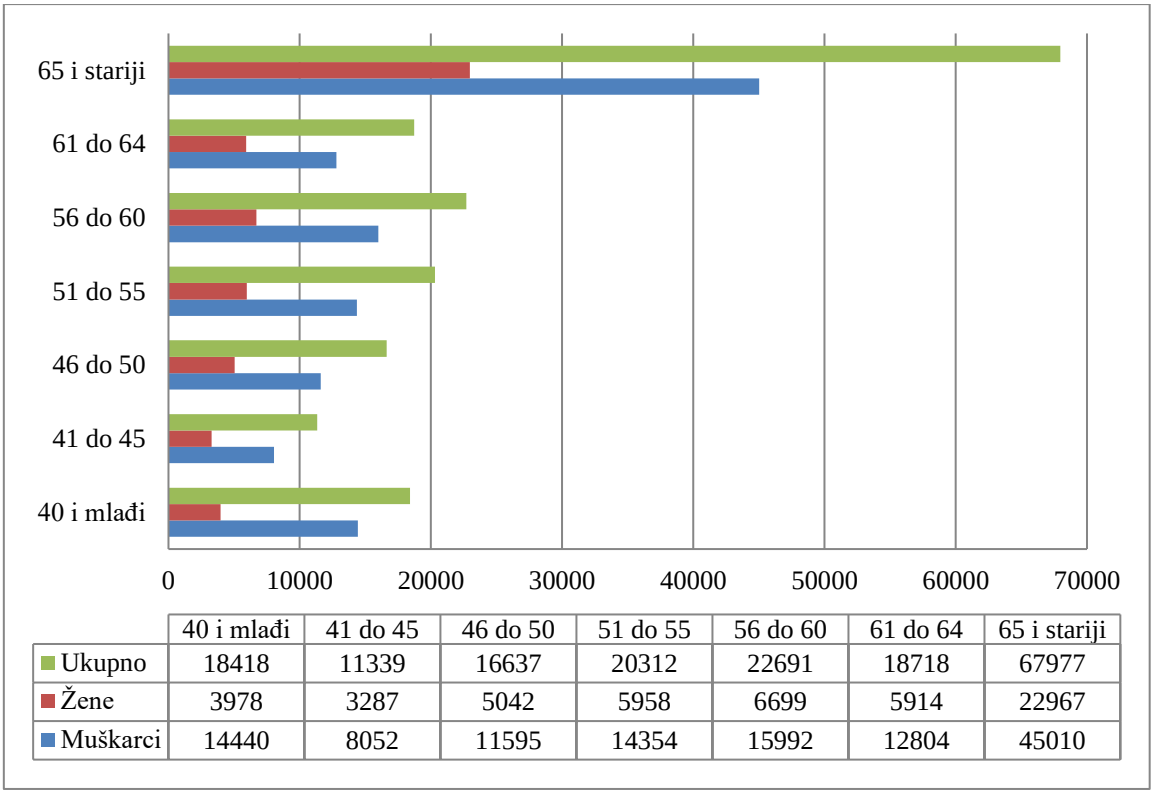
Iz Grafikona 1 i 2 možemo vidjeti kako se iz poljoprivredne proizvodnje isključilo približno 5000 poljoprivrednika u rasponu od jedne godine jer je 2015. godine bilo 176.092 poljoprivrednika, a 2016. godine njih 170.515. Većina koja se isključila iz poljoprivredne proizvodnje je iz kategorije 65 godina i stariji.

	40 i mlađi	41 do 45	46 do 50	51 do 55	56 do 60	61 do 64	65 i stariji
Ukupno	17893	12250	15300	19815	22075	23013	60169
Žene	3864	3551	4636	5812	6517	7271	20328
Muškarci	14029	8699	10664	14003	15558	15742	39841

Grafikon 1. Dobna i spolna struktura poljoprivrednika u 2016. godini

Izvor: www.apprrr.hr/statistika-2016-2199.aspx, 2017.

	40 i mlađi	41 do 45	46 do 50	51 do 55	56 do 60	61 do 64	65 i stariji
Ukupno	18418	11339	16637	20312	22691	18718	67977
Žene	3978	3287	5042	5958	6699	5914	22967
Muškarci	14440	8052	11595	14354	15992	12804	45010

Grafikon 2. Dobna i spolna struktura poljoprivrednika u 2015. godini

Izvor: www.apprrr.hr/statistika-2016-2199.aspx, 2017.

U 2016. godini u Republici Hrvatskoj je bilo svega 17.893 mladih poljoprivrednika što je samo 10,5% od ukupnog broja poljoprivrednika, a taj postotak se nije niti povećao niti smanjio u odnosu na 2015. godinu.

1.2. HUMP – Hrvatska udruga mladih poljoprivrednika

Uloga HUMP-a je pronalaženje mladih i inovativnih mladih ljudi, odnosno udruživanje s njima, kako bi poboljšali sadašnje stanje poljoprivrednog sektora, te poboljšanje egzistencijalnih uvjeta za mlade ljude koji bi se bavili poljoprivredom te za one koje se već bave. Djelatnosti udruge su (www.hump.hr, 2017.):

- stvaranje uvjeta za povećanje učešća mladih u poljoprivredi te pomoć pri upotrebi novih tehnologija,
- stvaranje pozitivnog ozračja za poduzetništvo u poljoprivredi,
- ostvarivanje i poticanje komunikacije i dijaloga između mladih poljoprivrednika, znanstvenika i regulatornih institucija u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji,
- jačanje suradnje sa srodnim organizacijama u Hrvatskoj i izvan nje.

HUMP je članica CERYC-a (Srednjoeuropski centar ruralne mladeži) te članica CEJA (Europskog vijeća mladih poljoprivrednika).

HUMP je osnovan 2011. godine, a u samo dvije godine imao je 130 udruženih članova, kojima je cilj zajedničkim snagama podignuti poljoprivredu u Republici Hrvatskoj. Udruživanjem pokušavaju smanjiti svoje troškove, tako što zajednički i u dogovoru koriste vlastite strojeve, udružuju se, odnosno postaju partneri.

HUMP smatra kako je najbitnija stavka „pomlađivanje poljoprivrede“ odnosno smjena generacije jer mladi su ti koji mogu svojim znanjem i vještinama koje su stekli tijekom obrazovanja podignuti poljoprivredu na višu razinu. Istraživanjem se dokazalo kako mladi poljoprivrednici zapošljavaju više, imaju bolje poslovne rezultate te im je produktivnost rada iznad prosjeka.

Također smatraju kako najveći problem mladim poljoprivrednicima predstavlja birokracija i natječaji za zemlju. Postupak prikupljanja i dobivanja samih dozvola i određene papirologije pa sve do početka proizvodnje traje predugo, odnosno traje i do godinu i pol dana, što uvelike otežava ni tek započeto poslovanje, a kao mladi poljoprivrednici još teže prolaze na natječajima za zemlju.

1.3. Mjere Europskih fondova

EU sredstva su novčana sredstva u svrhu podizanja gospodarstva, turizma (uređenje gradova, uređenje obala, povećanje ponude atrakcija) te i same poljoprivrede.

Strukturni fondovi financirani od strane Kohezijske politike EU:

1. Europski socijalni fond
2. Europski fond za regionalni razvoj
3. Kohezijski fond
4. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
5. Europski ribarski fond

Za poljoprivrednu djelatnost je najvažniji Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj s ciljem podizanja poljoprivredne proizvodnje i razvoja ruralnog dijela Hrvatske, smanjenje odlaska mladih iz ruralnog u urbani dio Hrvatske te u inozemstvo, što je danas itekako poznat trend, jer mladi idu „trbuhom za kruhom“ i svoju budućnost nalaze izvan svoje zemlje.

1.4. Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. godine

Dana 26. svibnja 2015. godine, nakon višemjesečnih konzultacija, Europska komisija je odobrila Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. Program ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014. – 2020. vrijedan oko 2,4 milijarde EUR-a, počeo se stvarati još 2012. godine te je službeno poslan na odobrenje 16. srpnja 2014. godine. Odluka o odobrenju predstavlja krunu tog dugotrajnog procesa u koji su bili uključeni domaći stručnjaci, mahom djelatnici Ministarstva poljoprivrede i Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razdoblju. Programom je definirano 16 mjera koje imaju za cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unaprjeđenja životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima uopće (www.mps.hr, 2017.).

U Tablicama 1 – 4 prikazane su najvažnije podmjere Programa koje bi mogle posebno koristiti skupini mladih poljoprivrednika.

Tablica 1. Opis podmjere 4.1. Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva

Nadležno tijelo	Ministarstvo poljoprivrede, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
Intenzitet i vrijednost potpore pojedinom projektu	- najniži iznos potpore: 5.000 eura - najviši iznos potpore: 2 milijuna eura, uz određene iznimke - osnovni intenzitet potpore: 50% prihvatljivih troškova - intenzitet se može uvećati za 20% do najviše 90% prihvatljivih troškova za: mlade poljoprivrednike nositelje gospodarstava, ulaganja u planinska područja, područja sa značajnim prirodnim ograničenjima i ostala područja s posebnim ograničenjima, ulaganja povezana s agro-okolišnim i klimatskim djelatnostima i ekološkom poljoprivredom
Prihvatljivi prijavitelji	Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava koja su prema kriteriju ekonomske veličine u 2014. godini iznad 6.000 eura za ulaganja u sektoru voća, povrća i cvijeća te 8.000 eura za ulaganja u ostalim sektorima.
Trajanje projekta	Od odluke o dodjeli sredstava do podnošenja posljednjeg zahtjeva za isplatu do 24 mjeseca za građenje i podizanje nasada, do 12 mjeseci za opremanje.

	- građenje i/ili opremanje objekata za životinje, uzgoj jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala i gljiva s pripadajućom infrastrukturom - građenje i/ili opremanje upravnog objekta, objekata za skladištenje, hlađenje, čišćenje, sušenje, zamrzavanje, klasiranje i pakiranje proizvoda iz vlastite primarne poljoprivredne proizvodnje - podizanje novih ili restrukturiranje postojećih nasada osim restrukturiranja postojećih vinograda
Prihvatljiva ulaganja	- izgradnja i/ili opremanje sustava za navodnjavanje na ili izvan PG - nabava opreme za berbu, sortiranje i pakiranje vlastitih proizvoda - kupnja poljoprivredne mehanizacije i gospodarskih vozila - uređenje i trajnije poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje - kupnja zemljišta i objekata radi realizacije projekta do 10% vrijednosti prihvatljivih troškova - prilagodba novouvedenim standardima i troškovi pripreme dokumentacije - uz iznimke troškova zemljišta i natječajne dokumentacije, prihvatljivi su troškovi samo oni koji nastanu nakon predaje zahtjeva za potporu
Isplata potpore	- zahtjev za isplatu se podnosi za plaćene troškove u najviše tri rate - maksimalni iznos prve rate iznosi do 50% odobrenih sredstava - moguća isplata predujma do 50% odobrene potpore isključivo uz bankovno jamstvo
Neprihvatljivi troškovi	- porez na dodanu vrijednost, ukoliko je prijavitelj u sustavu PDV - nabava rabljene poljoprivredne mehanizacije - održavanje opreme i amortizacija - troškovi nastali prije podnošenja Zahtjeva za potporu osim općih troškova - operativni troškovi te troškovi vlastitog rada na projektu - kamate, naknade, doprinosi
Kriteriji odabira projekata	- ekonomska veličina gospodarstva - stručna sprema i radno iskustvo nositelja projekta - ulaganje u prioritetne sektore (voće i povrće, stočarstvo, peradarstvo) - tip ulaganja – izgradnja, opremanje, nabava mehanizacije - ulaganje doprinosi obnovi, očuvanju i poboljšanju ekosustava - ulaganje doprinosi učinkovitosti resursa te pomicanja prema gospodarstvu s niskom stopom ugljika otpornom na ekološke promjene - ulaganje na području s prirodnim i ostalim posebnim ograničenjima

Izvor: www.kagor.hr, 2017.

Tablica 2. Opis podmjere 4.2. Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda

Nadležno tijelo	Ministarstvo poljoprivrede, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
Intenzitet i vrijednost potpore pojedinom projektu	- najniži iznos potpore: 10.000 eura - najviši iznos potpore: 3 milijuna eura s iznimkom prioritetnih sektora mesa i mlijeka gdje je najviši ostvarivi iznos potpore 5 milijuna eura - osnovni intenzitet potpore: 50% prihvatljivih troškova
Prihvatljivi prijavitelji	Fizičke i pravne osobe koje se bave ili se namjeravaju baviti primarnom preradom većine poljoprivrednih proizvoda osim proizvoda ribarstva.
Trajanje projekta	Od odluke o dodjeli sredstava do podnošenja posljednjeg zahtjeva za isplatu do 24 mjeseca za građenje, do 12 mjeseci za opremanje.
Prihvatljiva ulaganja	- građenje i/ili opremanje objekata s pripadajućom opremom, unutarnjom i vanjskom infrastrukturom - za preradu poljoprivrednih proizvoda - ostalih gospodarskih objekata koji su u funkciji djelatnosti prerade - za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda - objekata za obradu otpadnih voda u preradi i trženju, filtriranje zraka i rashladne sustave - kupnju mehanizacije, gospodarskih vozila, strojeva i opreme - laboratorij i laboratorijsku opremu za vlastite potrebe - kupnju zemljišta i objekata radi realizacije projekta do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta - ulaganja u prilagodbu novouvedenim standardima – ograničena samo na poljoprivrednike - opće troškove projekta: pripreme poslovnog plana, dokumentacije za natječaj, projektno-tehničke dokumentacije, geodetskih podloga i elaborata U svrhu obavljanja djelatnosti: - poslovanja s mlijekom i preradom mlijeka - klanja, rasijecanja, prerada (mesa i jaja) te uskladištenja hrane životinjskog podrijetla - centra (sabirališta) za sakupljanje i preradu otpada i nusproizvoda životinjskog podrijetla koji nisu za prehranu ljudi - prerade voća, povrća, grožđa (osim za proizvodnju vina), aromatičnog, začinskog i ostalog bilja, cvijeća i gljiva - prerade maslina, komine masline

	- prerade žitarica, uljarica i industrijskog bilja - prerade i pakiranja pčelinjih proizvoda
Isplata potpore	- zahtjev za isplatu se podnosi za plaćene troškove u najviše tri rate - maksimalni iznos prve rate iznosi do 50% odobrenih sredstava - moguća isplata predujma do 50% odobrene potpore isključivo uz bankovno jamstvo
Neprihvatljivi troškovi	- porez na dodanu vrijednost, ukoliko je prijavitelj u sustavu PDV - nabava rabljene poljoprivredne mehanizacije - održavanje opreme i amortizacija - troškovi nastali prije podnošenja Zahtjeva za potporu osim općih troškova - operativni troškovi te troškovi vlastitog rada na projektu - kamate, naknade, doprinosi
Kriteriji odabira projekata	- veličina poduzetnika - ulaganje u prioritetne sektore - tip ulaganja – izgradnja i opremanje ili samo opremanje - ulaganje u proizvodne procese sheme kvalitete - ulaganje doprinosi promicanju učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika otpornom na klimatske promjene kroz povećanje učinkovitosti u korištenju energije (fokus područje 5B)

Izvor: www.kagor.hr, 2017.

Tablica 3. Opis podmjere 6.1. Potpora mladim poljoprivrednicima

Nadležno tijelo	Ministarstvo poljoprivrede, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
Vrijednost potpore pojedinom projektu	50.000 eura u kunskoj protuvrijednosti
Prihvatljivi prijavitelji	Mladi poljoprivrednici u dobi od 18 do 40 godina, a koji su nositelji poljoprivrednog gospodarstva do 18 mjeseci ili koji postanu nositelji najkasnije pri podnošenju zahtjeva za isplatu prve rate. - posjeduju stručna znanja i vještine za obavljanje poljoprivrednih djelatnosti i to: završenu srednju školu ili studij iz područja poljoprivrede ili veterine ili minimalno dvije godine radnog iskustva i dokaz o stručnom osposobljavanju i usavršavanju (prije odnošenja zahtjeva za potporu ili najkasnije do konačne isplate uz uvjet da se potrebe za osposobljavanjem navedu u poslovnom planu)

	- gospodarstvo pripada ekonomskoj veličini od 8.000 – 49.000 eura mjereno prema standardnom ekonomskom rezultatu - ukoliko korisnik nije nositelj poljoprivrednog gospodarstva u trenutku prijave, pisani dokaz koji pokazuje kako će preuzeti poljoprivredno gospodarstvo - poslovnom planu se osigurava da će se uskladiti s definicijom aktivnog poljoprivrednika najkasnije u roku od 18 mjeseci od datuma osnivanja poljoprivrednog gospodarstva - u odgovarajuće registre upišu sve proizvodne jedinice za koje korisnik traži potporu te u ARKOD upiše poljoprivredno zemljište koje je predmet ulaganja te u JRDŽ upiše životinje koje su predmet ulaganja - imaju uspostavljene poslovne knjige u skladu sa zakonodavstvom te se bave poljoprivrednim aktivnostima kao glavnim zanimanjem najkasnije prilikom podnošenja zahtjeva za isplatu treće rate
Prihvatljiva ulaganja	- kupnja domaćih životinja, jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala - kupnja, građenje i/ili opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata te ostalih gospodarskih objekata uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu u sklopu poljoprivrednog gospodarstva u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje i/ili prerade proizvoda - kupnja ili zakup poljoprivrednog zemljišta, - kupnja poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme, - podizanje novih i/ili restrukturiranje postojećih višegodišnjih nasada, - uređenje i poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje, - građenje i/ili opremanje objekata za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda uključujući i troškove promidžbe vlastitih poljoprivrednih proizvoda. Aktivnosti koje su prihvatljive uz provođenje nekih od gore navedenih aktivnosti: - stjecanje potrebnih stručnih znanja i sposobnosti za obavljanje poljoprivredne proizvodnje i prerade proizvoda - operativno poslovanje – plaća i doprinosi zaposlenih vezano uz poljoprivrednu djelatnost, izrada projektno-tehničke dokumentacije, geodetskih podloga, elaborata, certifikata te usluge stručnjaka vezano uz izradu poslovnog plana i podnošenje zahtjeva za potporu. Ukupne aktivnosti prikazane u poslovnom planu vezano za operativno poslovanje mogu iznositi najviše 15.000 eura. Usluge stručnjaka vezano uz izradu poslovnog plana i podnošenje Zahtjeva za potporu mogu iznositi najviše 2.500 eura.

Isplata potpore	- prva rata u iznosu od 30% potpore nakon dodjele potpore - druga rata u iznosu od 50% potpore 3-12 mjeseci nakon prve rate - treća rata u iznosu od 20% nakon provedenih projektnih aktivnosti prikazanih u poslovnom planu
Kriteriji odabira projekata	- ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva - stručna sprema i radno iskustvo korisnika - vlasnički status resursa poljoprivrednog gospodarstva - stupanj razvijenosti jedinice lokalne samouprave - status zaposlenja korisnika - područja s prirodnim i ostalim posebnim ograničenjima - prioritetni sektori: voće, povrće, stočarstvo - ekološka poljoprivreda, sustavi kvalitete, agro-okolišne mjere

Izvor: www.kagor.hr, 2017.

Tablica 4. Opis podmjere 6.3. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava

Nadležno tijelo	Ministarstvo poljoprivrede, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
Vrijednost potpore pojedinom projektu	- 15.000 eura u kunskoj protuvrijednosti - potpore se dodjeljuju za modernizaciju i/ili unapređenje procesa rada i poslovanja te za povećanje proizvodnog kapaciteta iskazano kroz rast standardnog ekonomskog rezultata - izvor sredstava je Europski poljoprivredni fond 85%, Republika Hrvatska 15%
Prihvatljivi prijavitelji	Mala poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstva čija ekonomska veličine mjerena standardnim ekonomskim rezultatom iznosi od 2.000 do 7.999 eura.
Trajanje projekta	Do 3 godine.
Prihvatljiva ulaganja	Jedna ili više od sljedećih aktivnosti: - kupnja domaćih životinja, jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala - kupnja, građenje i/ili opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata te ostalih gospodarskih objekata uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu u sklopu poljoprivrednog gospodarstva u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje i/ili prerade proizvoda - kupnja ili zakup poljoprivrednog zemljišta

	- kupnja poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme - podizanje novih i/ili restrukturiranje postojećih višegodišnjih nasada - uređenje i poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje - građenje i/ili opremanje objekata za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda uključujući i troškove promidžbe vlastitih poljoprivrednih proizvoda Dodatne aktivnosti koje su prihvatljive uz provođenje nekih od gore navedenih aktivnosti: - stjecanje potrebnih stručnih znanja i sposobnosti za obavljanje poljoprivredne proizvodnje i prerade proizvoda - operativno poslovanje poljoprivrednog gospodarstva
Isplata potpore	Isplata se vrši u dvije rate u razdoblju od najviše 3 godine od kojih je: - prva rata u iznosu od 50% ukupno odobrene javne potpore nakon donošenja odluke o dodjeli potpore - druga rata nakon provedenih projektnih aktivnosti prikazanih u poslovnom planu
Kriteriji odabira projekata	- ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva - stupanj razvijenosti jedinice lokalne samouprave u kojoj se provodi projekt - status zaposlenja nositelja poljoprivrednog gospodarstva ili člana OPG-a - odnosi li se barem 10% aktivnosti na obnovljive izvore i/ili uštedu energije - udaljenost/izoliranost područja na kojem se provode aktivnosti – otoci, brdsko-planinska područja

Izvor: www.kagor.hr, 2017.

Upravo su mladi poljoprivrednici potencijalni nositelji inovativnosti u poljoprivredi koji bi vrlo lako mogli usvojiti sve buduće promjene koje nose navedene podmjere.

1.4. Cilj istraživanja

Temeljni cilj završnog rada je analizirati dobnu i spolnu strukturu poljoprivrednika u Republici Hrvatskoj s posebnim osvrtom na mlade poljoprivrednike te istražiti i utvrditi mišljenja i stavove mladih poljoprivrednika o poduzetničkim izazovima s kojima se susreću prilikom obavljanja poljoprivredne djelatnosti.

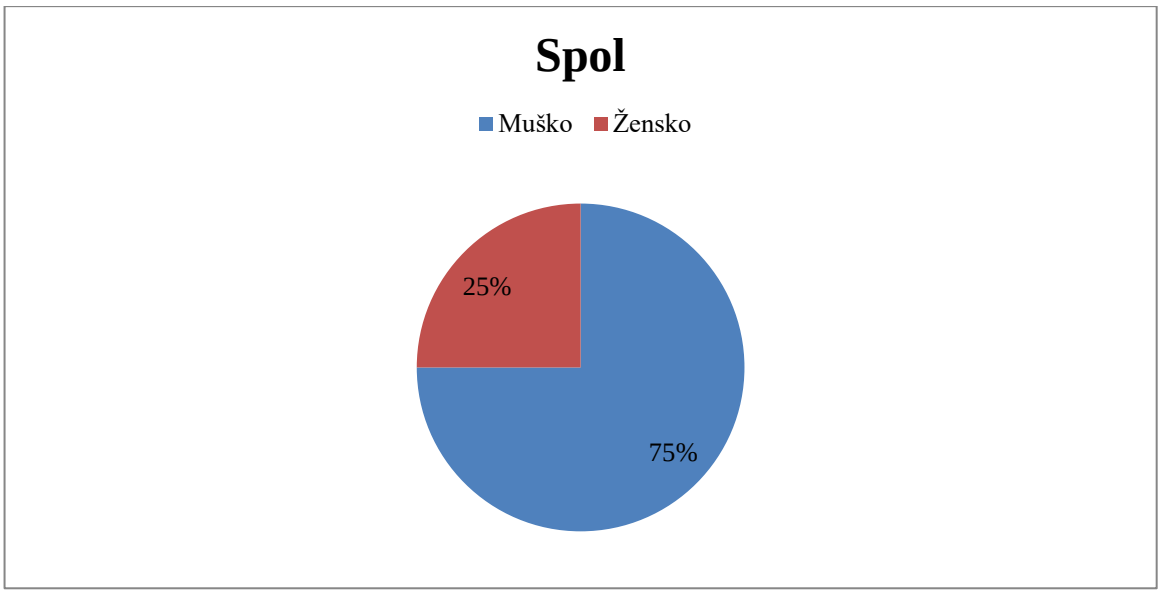
2. MATERIJAL I METODE

U skladu s navedenim ciljevima završnog rada u istraživanju su prikupljeni primarni i sekundarni podaci. Sekundarni podaci se odnose na podatke koji su prikupljeni korištenjem dostupne relevantne i recentne literature predmetnog područja istraživanja. Primarni podaci su prikupljeni metodom on-line ispitivanja pomoću upitnika.

U radu su korištene i metode indukcije, dedukcije, analize, sinteze, komparacije i kompilacije, te deskriptivne statističke metode kojima se podaci uređuju, grupiraju, prikazuju u tablicama i grafikonima te opisuju pomoću različitih statističkih veličina.

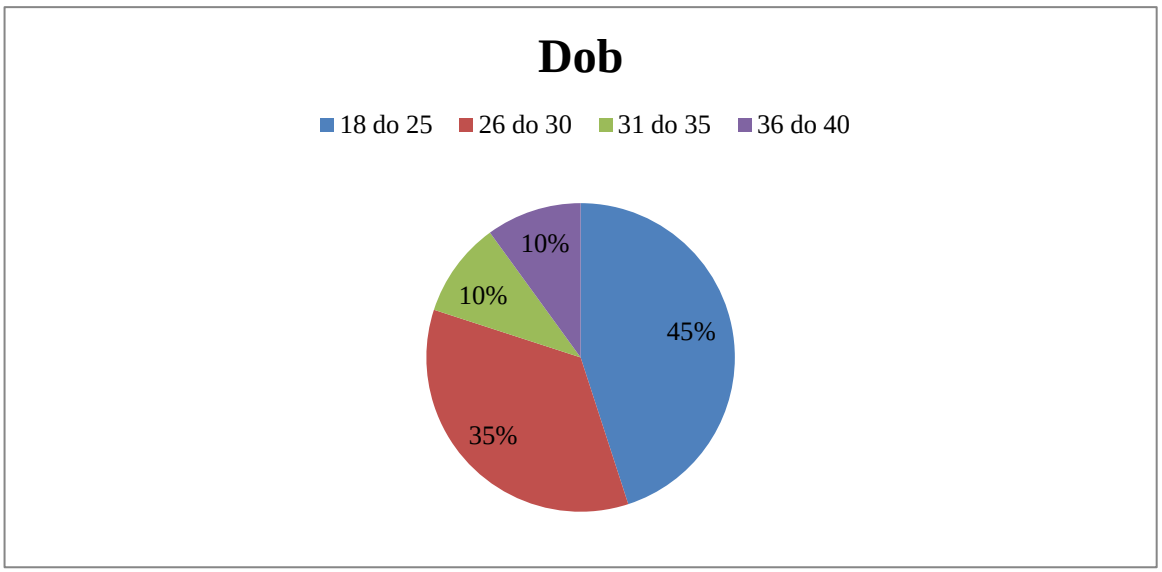
3. REZULTATI I RASPRAVA

Anketa je provedena na 20 ispitanika putem interneta, odnosno putem Google forms programa. Anketu su ispunjavale osobe od 18 godina pa do 40, odnosno mladi poljoprivrednici. Rezultati istraživanja su prikazani u Grafikonima 3 – 24, te u Tablici 5.

Grafikon 3. Spol ispitanika

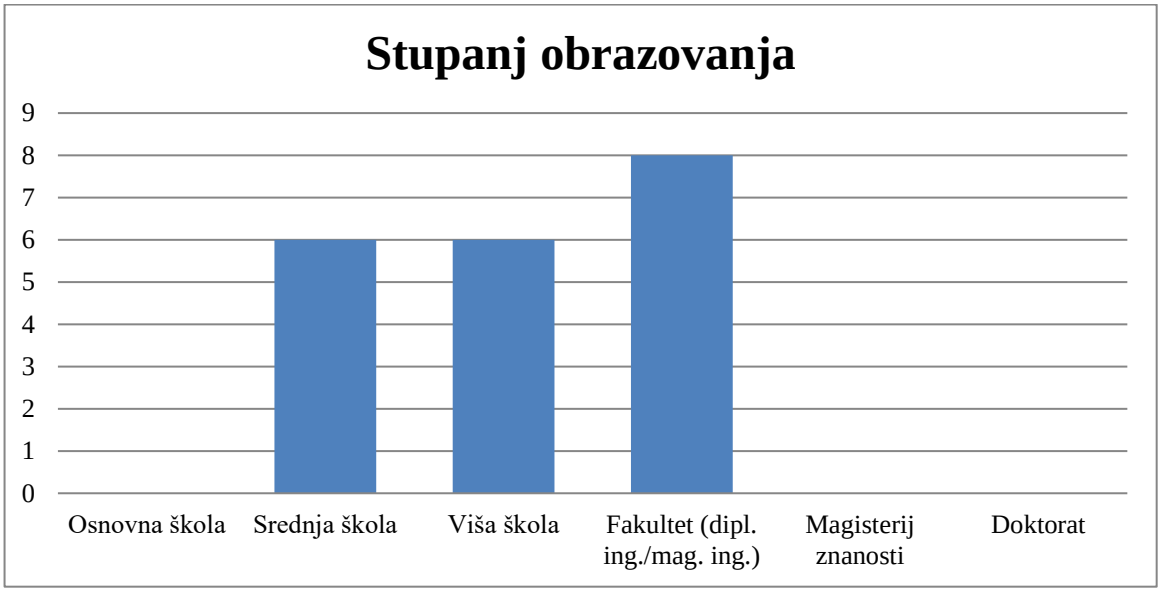
Od 20 ispitanika, njih 15 (75%) ih se izjasnilo da je muškog spola, a 5 (25%) ženskog spola.

Grafikon 4. Dob ispitanika

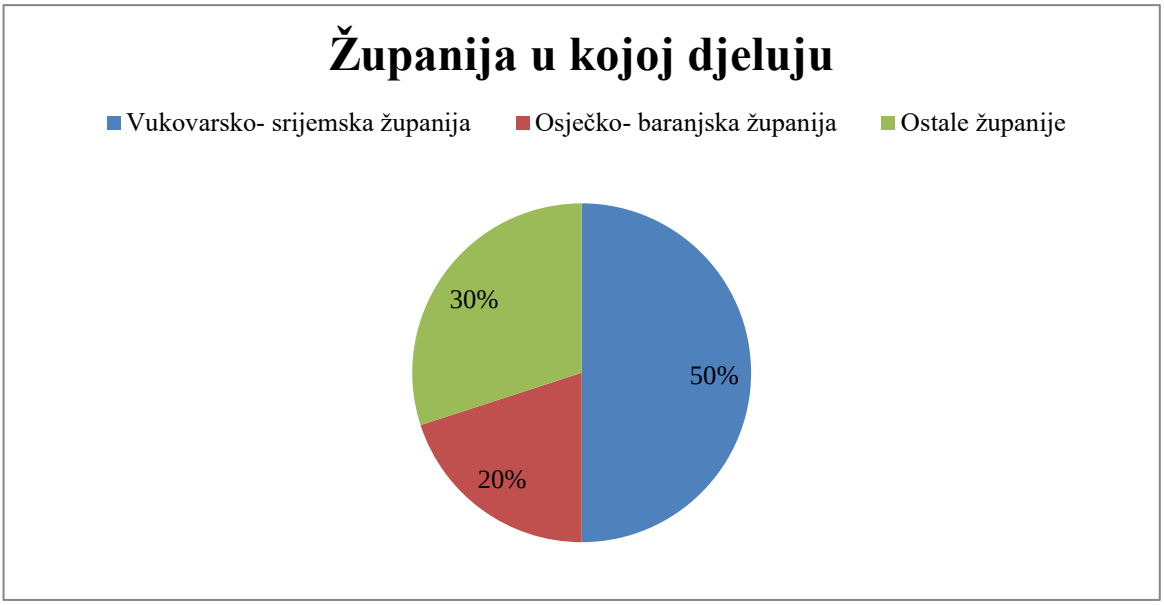
Od 20 ispitanika, koji spadaju u kategoriju „mladi poljoprivrednici“, njih 9 (45%) ih se

izjasnilo kako su u dobi od 18 do 25 godina, 7 (35%) ih se izjasnilo kako su u dobi od 26 do 30 godina, 2 (10%) u dobi od 31 do 35 godina te 2 (10%) u dobi od 36 do 40 godina.

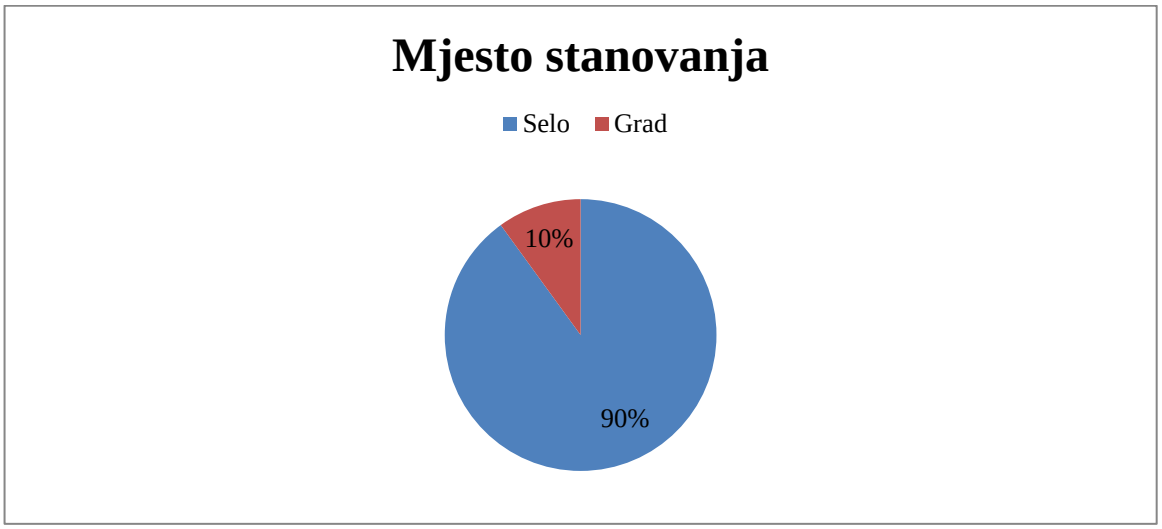
Grafikon 5. Stupanj obrazovanja ispitanika

Od 20 ispitanika, 6 (30%) ih se izjasnilo kako imaju završenu srednju školu, 6 (30%) kako ima završenu višu školu te 8 (40%) kako ima završen fakultet s titulom dipl.ing. odnosno mag.ing. Nitko od ispitanika se nije izjasnio kako ima samo završenu osnovnu školu ili magisterij znanosti ili doktorat.

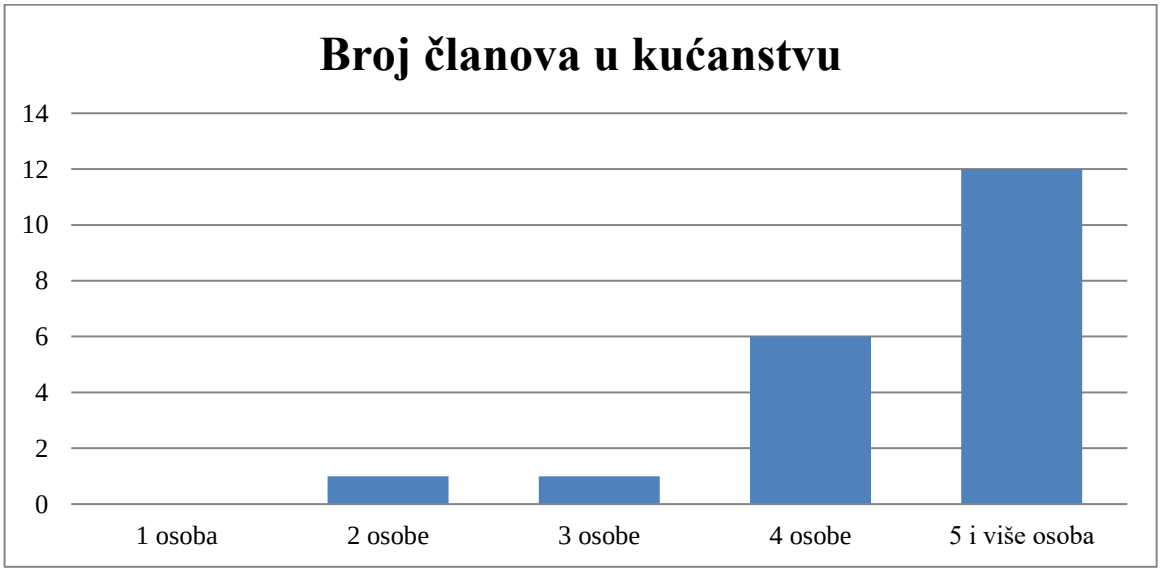
Grafikon 6. Županija u kojoj djeluju ispitanici

Od 20 ispitanika, 10 (50%) ih se izjasnilo kako djeluju na području Vukovarsko- srijemske županije, 4 (20%) kako djeluju u Osječko-baranjskoj županiji, te 6 (30%) kako djeluju u drugim županijama.

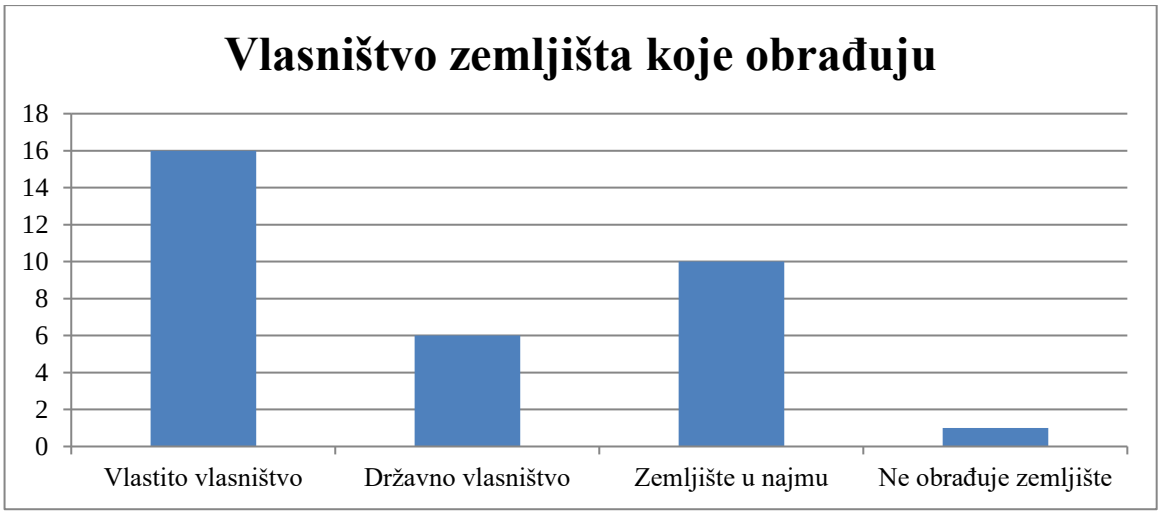
Grafikon 7. Mjesto stanovanja ispitanika

Od 20 ispitanika, 18 (90%) se izjasnilo kako živi na selu, a svega 2 (10%) kako živi u gradu.

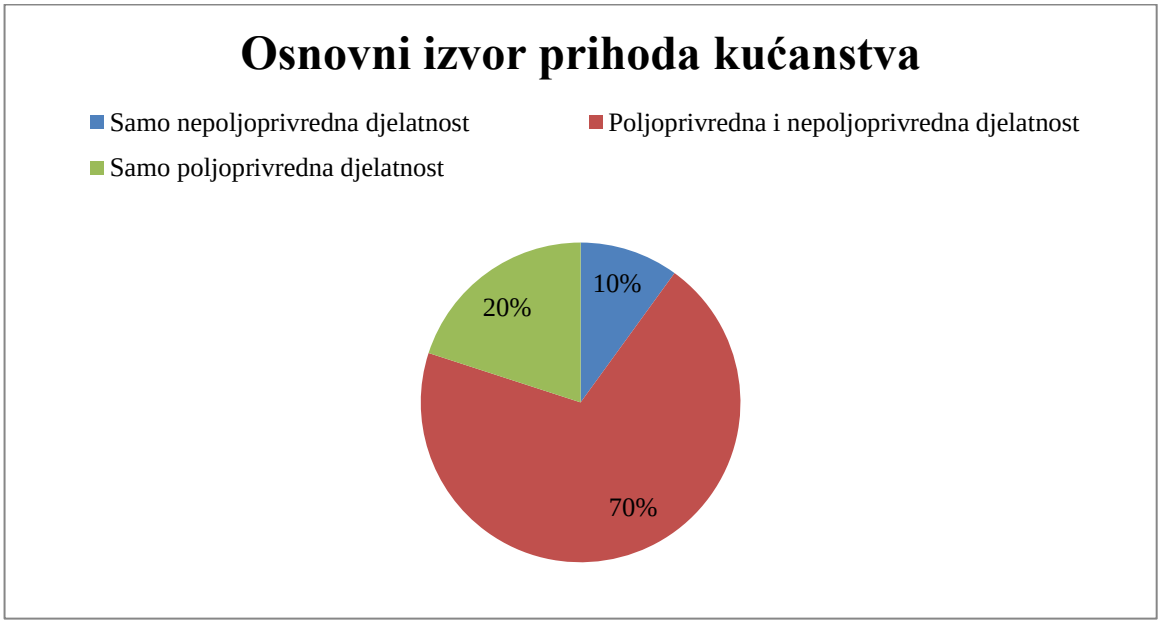
Grafikon 8. Broj članova u kućanstvu ispitanika

Od 20 ispitanika, 12 (60%) se izjasnilo kako u njihovom kućanstvu živi 5 i više osoba, zatim 6 (30%) se izjasnilo kako u njihovom kućanstvu živi 4 osobe, a 2 (10%) kako živi 2 ili 3 osobe.

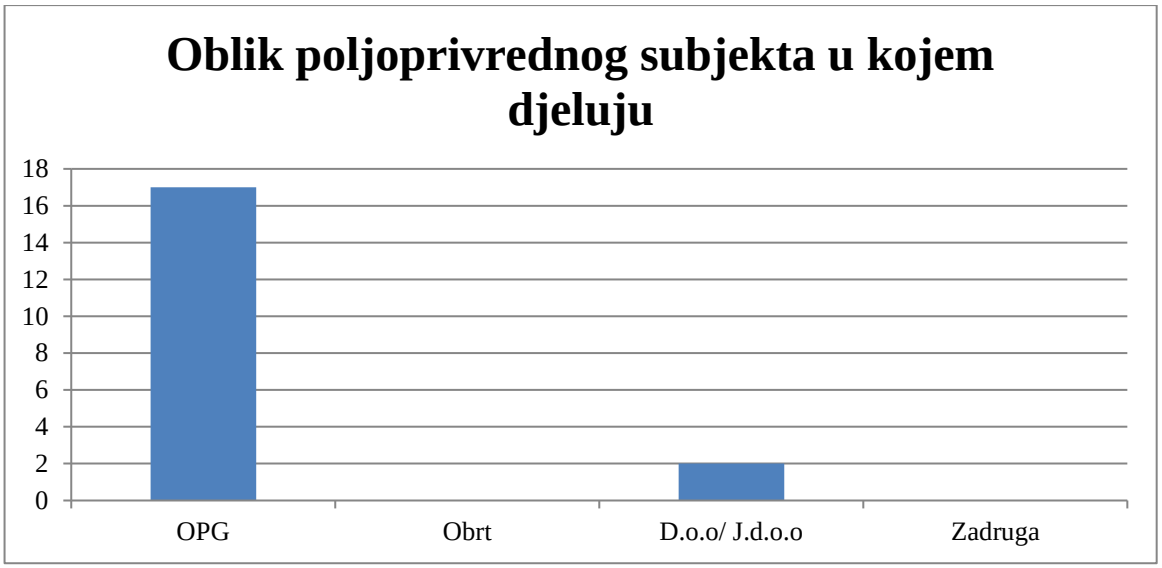
Grafikon 9. Vlasništvo zemljišta koje ispitanici obrađuju

Od 20 ispitanika, 16 (80%) ih svakako obrađuje vlastito zemljište iako također jedan dio obrađuje državno ili zemljište u najmu, 3 (15%) ih obrađuje isključivo državna ili zemljišta u najmu, a 1 (5%) ispitanik se izjasnio kako uopće ne obrađuje nikakvo zemljište.

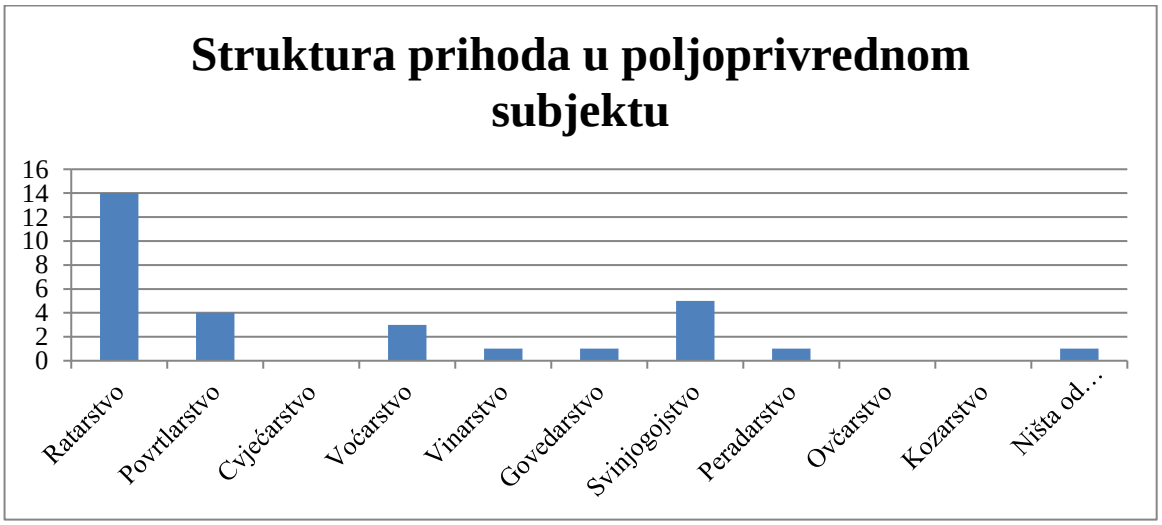
Grafikon 10. Osnovni izvor prihoda kućanstva ispitanika

Od 20 ispitanika, 14 (70%) ih se izjasnilo kako im je izvor prihoda iz kombiniranih djelatnosti u koje spada i poljoprivreda, 4 (20%) kako im je izvor prihoda isključivo samo iz poljoprivrede i 2 (10%) kako im je izvor prihoda isključivo iz nepoljoprivredne djelatnosti.

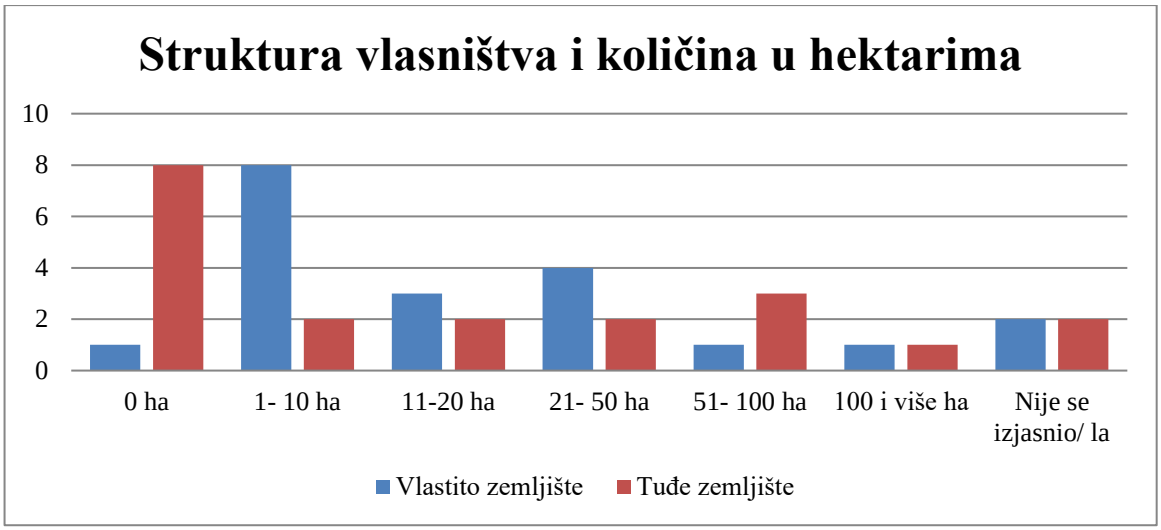
Grafikon 11. Oblik poljoprivrednog subjekta u kojem ispitanici djeluju

Od 20 ispitanika, 17 (85%) je osnovalo OPG i djeluje kao OPG jer je to najjednostavniji oblik za djelovanje u poljoprivredi, 2 (10%) djeluje kao d.o.o. odnosno j.d.o.o, a jedna osoba se nije izjasnila.

Grafikon 12. Struktura prihoda u poljoprivrednom subjektu

Od 20 ispitanika, 14 (70%) ih se izjasnilo kako se bave ratarstvom, 4 (20%) da se bave povrtlarstvom, 3 (15%) da se bave voćarstvom, 1 (5%) da se bavi vinarstvom, 1 (5%) da se bavi govedarstvom, 5 (25%) da se bave svinjogojstvom, 1 (5%) da se bavi peradarstvom, 1 (5%) da se ne bavi ničim, dok se 1 osoba nije uopće izjasnila. Od 19 ispitanika koji su se izjasnili nitko se ne bavi cvjećarstvom, ovčarstvom ili kozarstvom.

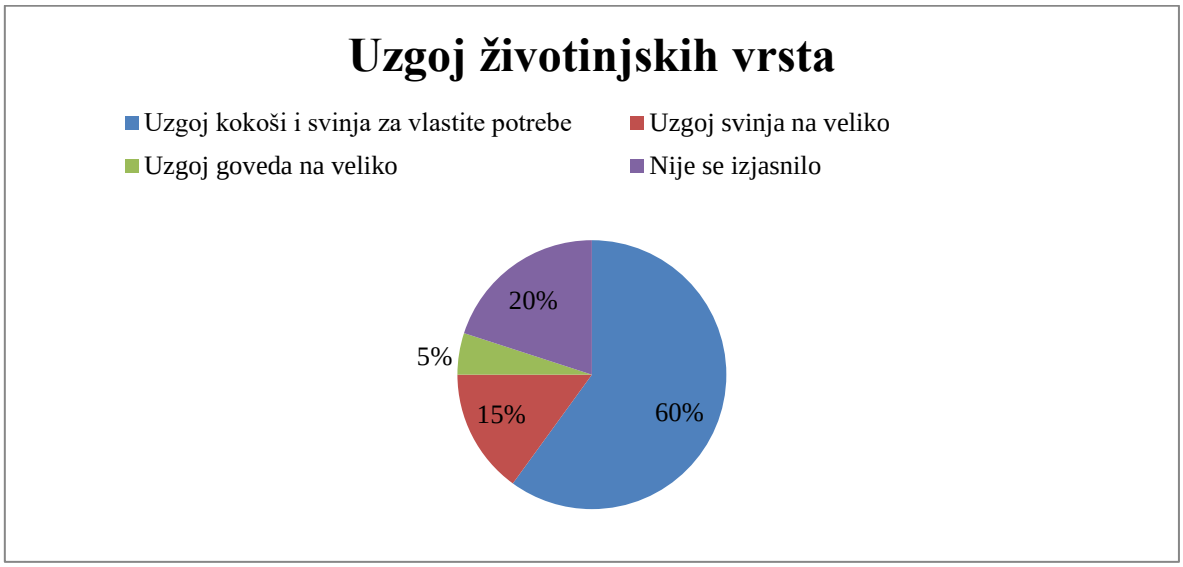
Grafikon 13. Struktura vlasništva zemljišta i količina u hektarima

Od 20 ispitanika, 40% ih se izjasnilo kako u vlasništvu imaju do 10 ha vlastite zemlje, 40% ih se izjasnilo kako uopće nemaju tuđe zemlje, a 20% ih se izjasnilo kako u vlastitom vlasništvu imaju u rasponu od 21 do 50 ha vlastite zemlje, dok njih 15% imaju u rasponu od 51 do 100 ha tuđe zemlje. Jedna se je osoba izjasnila kako ima više od 100 ha zemlje kako u vlastitom tako i u tuđem vlasništvu, dok se dvije osobe uopće nisu izjasnile.

Tablica 5. Uzgoj biljnih vrsta na poljoprivrednom subjektu

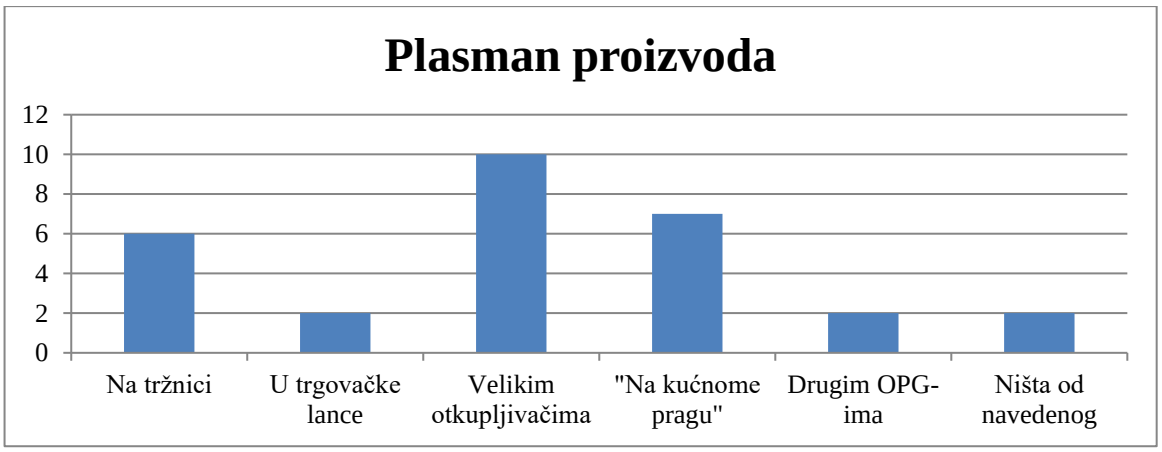
	Broj ispitanika	Postotak
Standardne kulture (soja, žitarice, kukuruz šećerna repa, uljarice)	15 ispitanika	75%
Vinova loza	1 ispitanik	5%
Lješnjak	1 ispitanik	5%
Uljane buče	1 ispitanik	5%
Lijeska	1 ispitanik	5%
Bijeli luk	1 ispitanik	5%
Ukupno	20 ispitanika	100%

Od 20 ispitanika, 15 (75%) ih se bavi uzgojem standardnih kultura, 1 (5%) uzgojem vinove loze, 1 (5%) uzgojem lješnjaka, 1 (5%) uzgojem uljane buče, 1 (5%) uzgojem lijeske te 1 (5%) uzgojem bijelog luka.

Grafikon 14. Uzgoj životinjskih vrsta

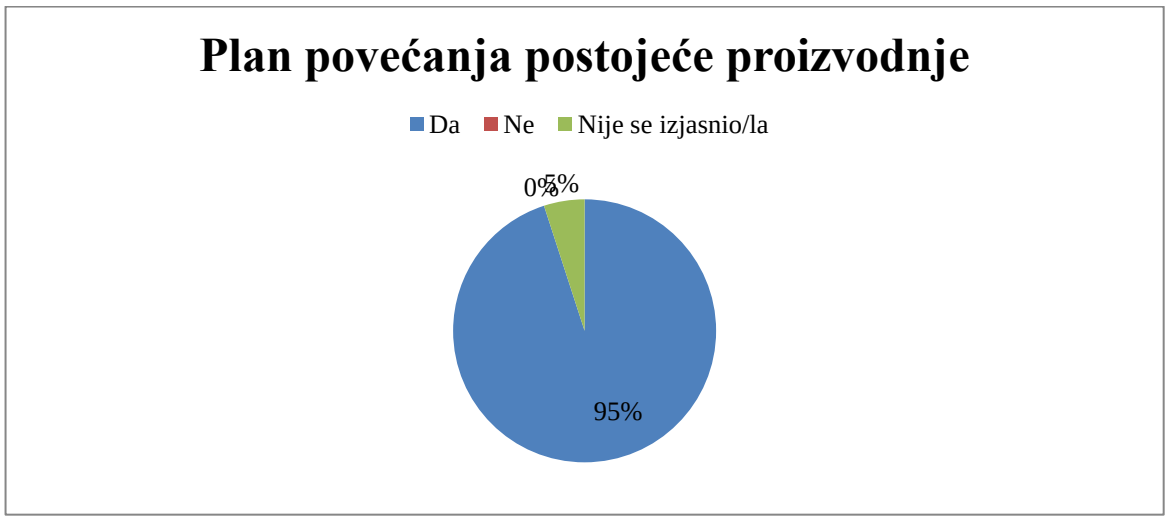
Od 20 ispitanika, 12 (60%) ih se izjasnilo kako svinje i kokoši uzgajaju isključivo radi vlastite potrošnje, 3 (15%) uzgaja svinje na veliko radi zarade, 1 (5%) uzgaja goveda također radi profita, a 4 (20%) se nije izjasnilo.

Grafikon 15. Plasman proizvoda

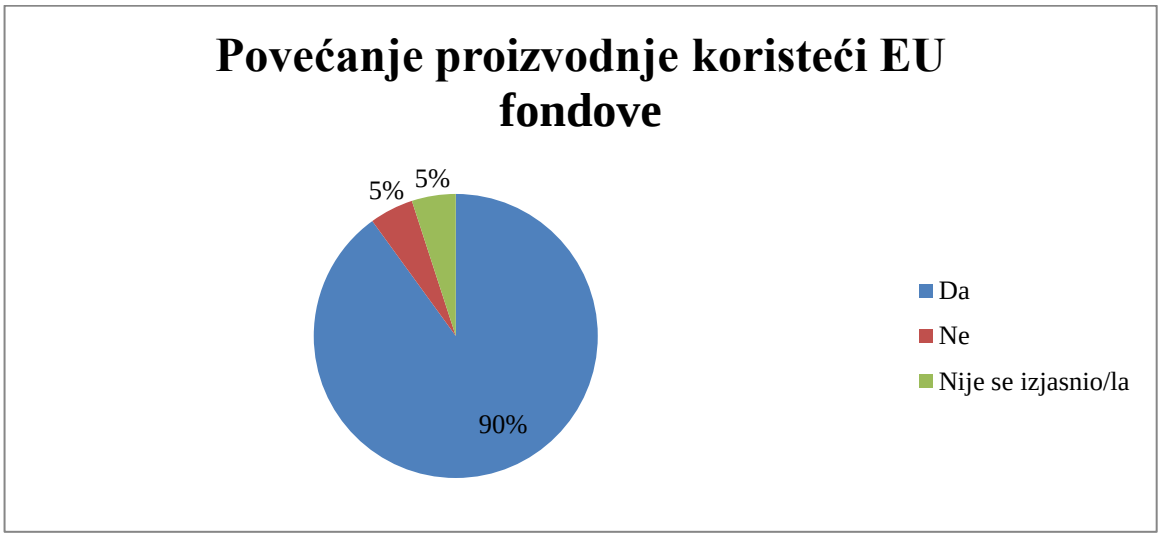
Od 20 ispitanika, 6 (30%) se izjasnilo kako svoje proizvode plasira odnosno prodaje na tržnici, 2 (10%) kako svoje proizvode prodaje u trgovačkim lancima, 10 (50%) kako svoje proizvode plasira velikim otkupljivačima, 7 (35%) kako svoje proizvode prodaje „na

kućnom pragu“, 2 (10%) kako svoje proizvode prodaje drugim OPG-ima te 2 (10%) je označilo „ništa od navedenog“ kao odgovor.

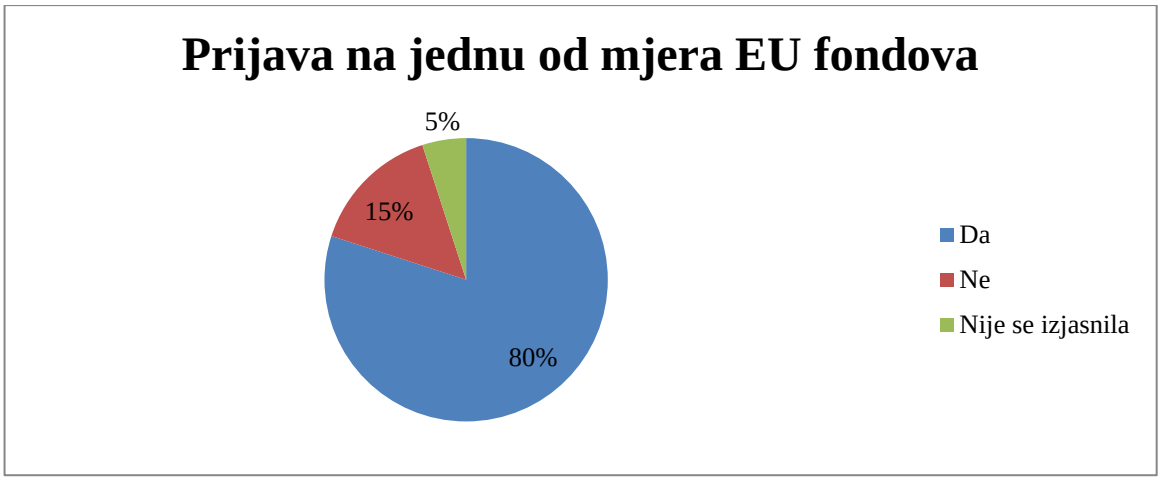
Grafikon 16. Plan povećanja postojeće proizvodnje

Od 20 ispitanika, 19 (95%) se izjasnilo kako bi svakako povećalo proizvodnju ako bi postojala mogućnost, a 1 (5%) osoba se nije izjasnila.

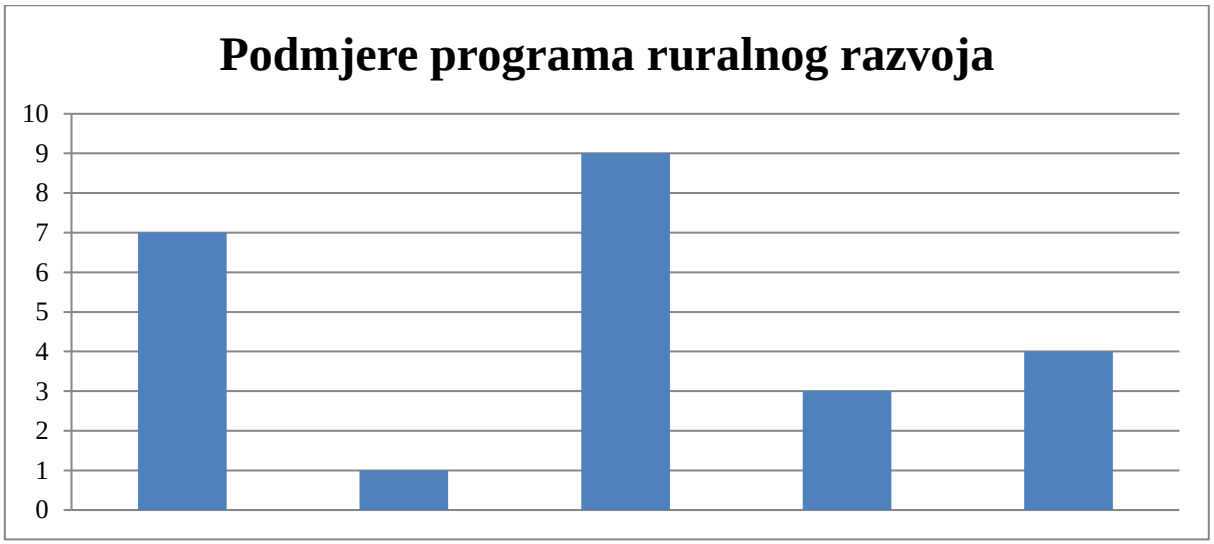
Grafikon 17. Povećanje proizvodnje koristeći EU fondove

Od 20 ispitanika, 18 (90%) se izjasnilo kako bi svoju postojeću proizvodnju povećali putem EU fondova, 1 (5%) ispitanik se izjasnio kako to ne bi napravio, a 1 (5%) se nije niti izjasnio.

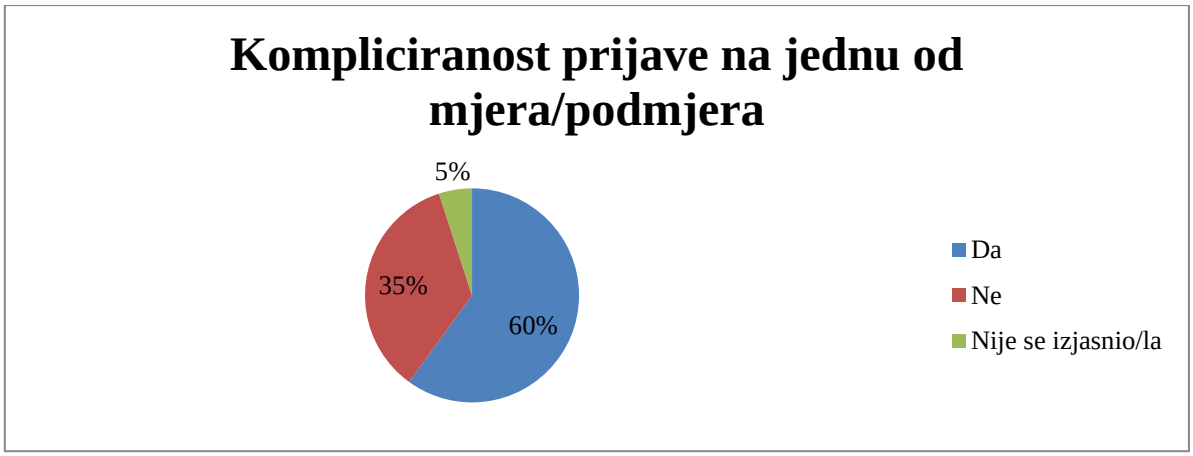
Grafikon 18. Prijava na jednu od mjera EU fondova

Od 20 ispitanika, 16 (80%) se izjasnilo kako bi se prijavilo na jednu od mjera EU fondova za mlade poljoprivrednike, 3 (15%) se ne bi prijavilo, a 1 (5%) se nije uopće izjasnio.

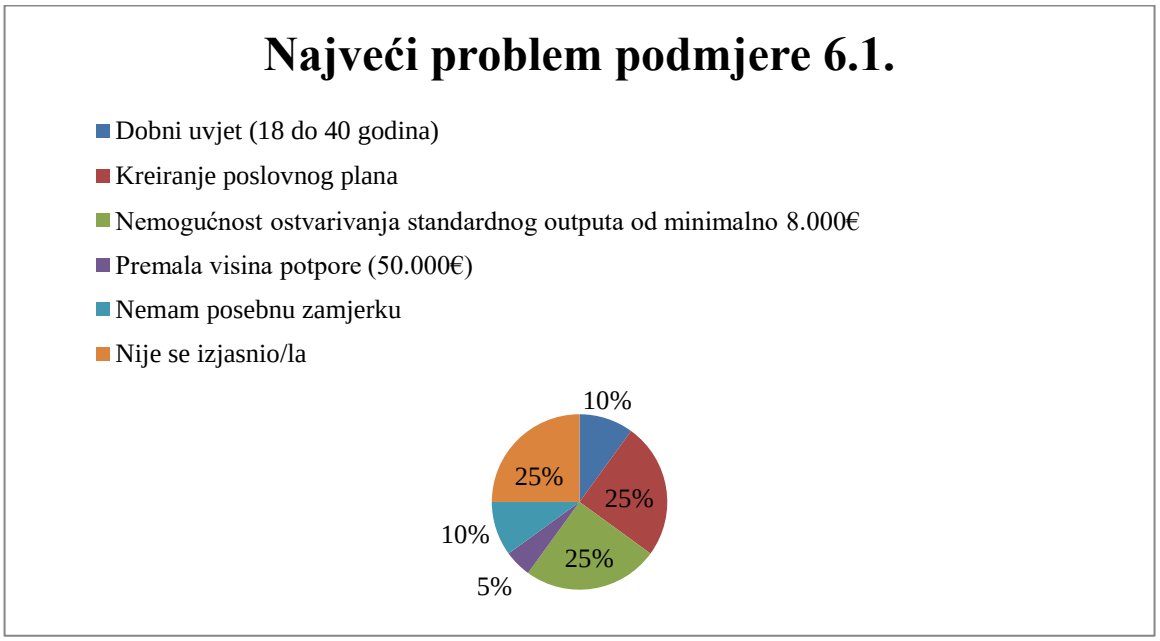
Grafikon 19. Podmjere programa ruralnog razvoja za razdoblje 2014. – 2020.

Od 20 ispitanika koji su imali pravo izbora višestrukog odgovora, 7 (35%) ih se izjasnilo kako bi se prijavilo na podmjeru 4.1, 1 (5%) kako bi se prijavilo na podmjeru 4.2, 9 (45%) kako bi se prijavilo na podmjeru 6.1, 3 (15%) kako bi se prijavilo na podmjeru 6.3 te 4 (20%) ispitanika ne ispunjavaju uvjete.

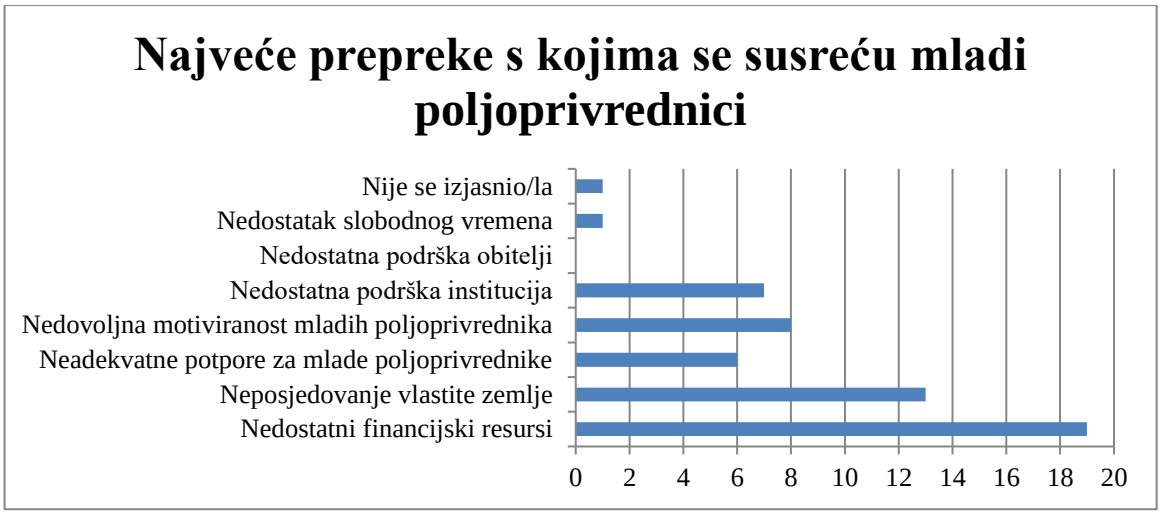
Grafikon 20. Kompliciranost prijave na jednu od mjera/podmjera

Od 20 ispitanika, 12 (60%) se izjasnilo kako je komplicirano prijaviti se na jednu od mjera/podmjera, 7 (35%) kako nije komplicirano prijaviti se na neku od mjera/podmjera, a 1 (5%) ispitanik se uopće nije izjasnio.

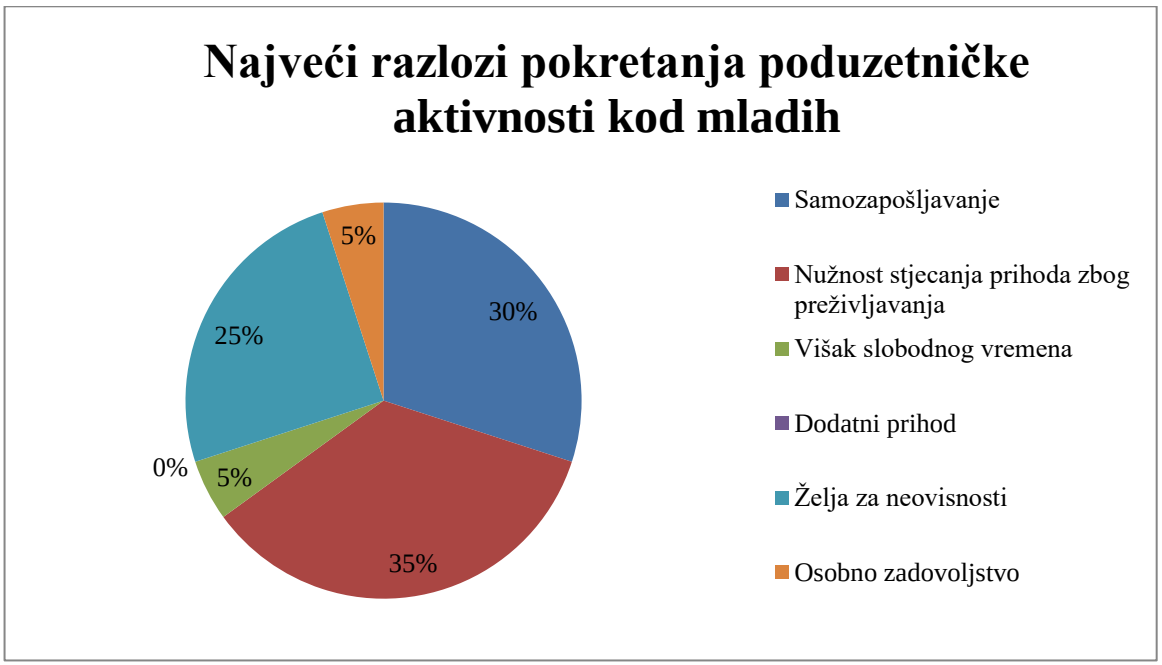
Grafikon 21. Najveći problem podmjere 6.1.

Od 20 ispitanika, 2 (10%) se izjasnilo kako je najveći problem podmjere 6.1. dobni uvjet, 5 (25%) kako je najveći problem kreiranje poslovnog plana, 5 (25%) kako je najveći problem nemogućnost ostvarivanja standardnog outputa od minimalno 8.000€, 1 (5%) ispitanik se odlučio za premalu visinu potpore (50.000€), kod 2 (10%) ispitanika nije bilo nekih većih zamjerki, a njih 5 (25%) ih se nije izjasnilo.

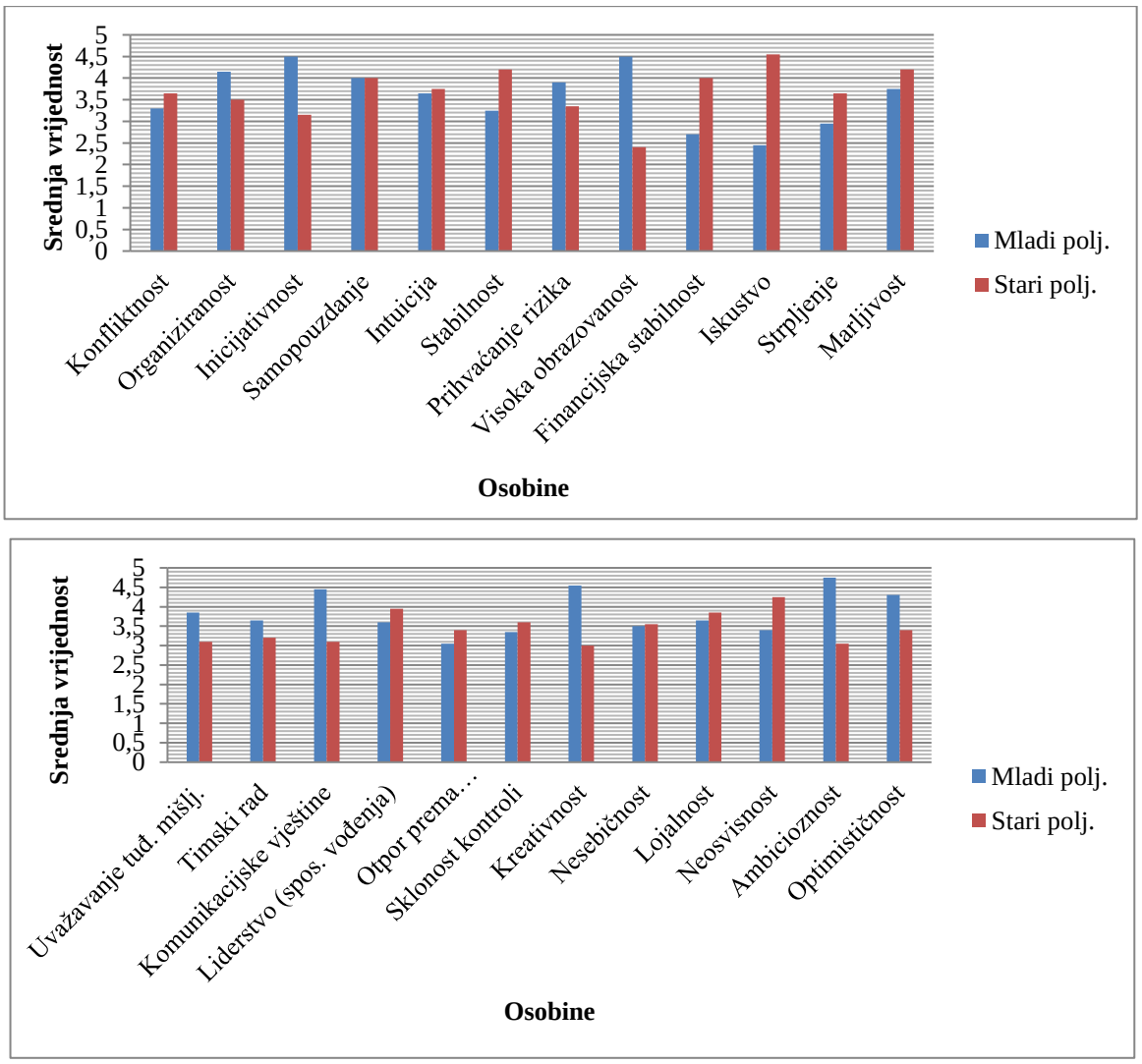
Grafikon 22. Najveće prepreke s kojima se susreću mladi poljoprivrednici

Od 20 ispitanika koji su imali pravo izbora višestrukog odgovora, 19 (95%) ih se izjasnilo kako su najveće prepreke s kojima se susreću mladi poljoprivrednici nedostatni financijski resursi, 13 (65%) se odlučilo za neposjedovanje vlastite zemlje, 6 (30%) za neadekvatne potpore za mlade poljoprivrednike, 8 (40%) za nedovoljnu motiviranost mladih poljoprivrednika, 7 (35%) nedostatnu podršku institucija, samo 1 (5%) naveo je nedostatak slobodnog vremena, 1 (5%) ispitanik se nije izjasnio, a nitko od ispitanika kao odgovor nije naveo kako nema podršku od obitelji.

Grafikon 23. Najveći razlozi pokretanja poduzetničke aktivnosti kod mladih

Od 20 ispitanika, 6 (30%) ih se izjasnilo kako je najveći razlog pokretanja poduzetničke aktivnosti kod mladih samozapošljavanje, 7 (35%) se odlučilo za odgovor nužnost stjecanja prihoda zbog preživljavanja, 1 (5%) za višak slobodnog vremena, 5 (25%) za želju za neovisnosti, samo 1 (5%) ispitanik se izjasnio kako mu je najveći razlog osobno zadovoljstvo, a nitko od ispitanika kao razlog nije naveo dodatni prihod.

Grafikon 24. Osobine mladih i starih poljoprivrednika

Ispitanici su uz mlade poljoprivrednike povezali ove osobine: optimističnost, ambicioznost, kreativnost, komunikacijske vještine, uvažavanje tuđeg mišljenja, visoka obrazovanost, prihvaćanje rizika, inicijativnost te organiziranost, a uz stare poljoprivrednike ove osobine: neovisnost, marljivost, strpljenje, iskustvo, stabilnost te financijska stabilnost. Zajedničke osobine koje povezuju obje strane su: lojalnost, nesebičnost, sklonost kontroli, otpor prema promjenama, liderstvo (sposobnost vođenja), timski rad, intuicija, samopouzdanje te konfliktnost.

4. ZAKLJUČAK

Zainteresiranost mladih za poljoprivredom nije toliko velika jer na samom početku bavljenja nekom poduzetničkom odnosno poljoprivrednom djelatnosti nastaju problemi kao što su nedostatna financijska sredstva, neposjedovanje vlastite zemlje te nedostatna podrška institucija.

Činjenica da uvozimo više poljoprivredno-prehrambenih proizvoda nego što izvozimo nije motivirajuća, a vrlo često se mladima i ne dozvoljava da se upuste u poduzetničke vode, jer se smatra kako su neiskusni i nedovoljno zreli.

Zbog toga je i osnovan HUMP odnosno Hrvatska udruga mladih poljoprivrednika, koja svojim radom želi zainteresirati mlade ljude dobre volje, kako bi zajedničkim snagama poboljšali sliku hrvatske poljoprivrede.

Mladi poljoprivrednici imaju mnogo razloga za bavljenjem nekom poduzetničkom aktivnosti kao što su samozapošljavanje, želja za neovisnosti te nužnost stjecanja prihoda zbog preživljavanja.

5. POPIS LITERATURE

1. www.apprrr.hr/statistika-2016-2199.aspx (14.06.2017.)
2. www.hgk.hr (15.05.2017.)
3. www.hump.hr (27.05.2017.)
4. www.kagor.hr/hr/usluge/eu-fondovi-i-bespovratna-sredstva/pregled-natjecaja-eu-fondovi-i-ostale-bespovratne-potpore/mjera-4-1-operacija-4-1-1 (05.06.2017.)
5. www.kagor.hr/hr/usluge/eu-fondovi-i-bespovratna-sredstva/pregled-natjecaja-eu-fondovi-i-ostale-bespovratne-potpore/mjera-4-2-operacija-4-2-1 (05.06.2017.)
6. www.kagor.hr/hr/usluge/eu-fondovi-i-bespovratna-sredstva/pregled-natjecaja-eu-fondovi-i-ostale-bespovratne-potpore/mjera-6-1 (05.06.2017.)
7. www.kagor.hr/hr/usluge/eu-fondovi-i-bespovratna-sredstva/pregled-natjecaja-eu-fondovi-i-ostale-bespovratne-potpore/mjera-6-3 (05.06.2017.)
8. www.mps.hr (28.04.2017.)
9. propisi.hr/print.php?id=13499 (11.05.2017.)